

ΣΤΕ 1816/1992

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΤΜΗΜΑ Γ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριο του στις 5 Δεκεμβρίου 1991 με την εξής σύνθεση : Ν. Παπαδημητρίου, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος και των αρχαιοτέρων του Συμβούλων που

είχαν κώλυμα, Μ. Πα-ληατσάρας, Γ. Σταυρόπουλος, Σύμβουλοι, Χ. Ράμμος, Γ. Ποταμιάς, Πάρεδροι. Γραμματέας η Μ. Παπασαράντη.

Για να δικάσει την από 12 Σεπτεμβρίου 1991 αίτηση:

Τ. 1) Γ. Σ. του Χ., ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Παναγ. Τσιακιρίδη (Α.Μ. 7428), που τον διόρισε με πληρεξούσιο, 2) Γ. Β. του Σ., ο οποίος δεν παρέστη, 3) Α. Ν. του Κ., 4) Α. Χ. του Σ., οι οποίοι παρέστησαν με τον δικηγόρο Παναγ. Τσιακιρίδη (Α.Μ. 7428), που τον διόρισαν με πληρεξούσιο και 5) Τ. Σ. του Ε. ο οποίος δεν παρέστη,

κατά του Χ. Α. υποψηφίου Προέδρου του συνδυασμού με την επωνυμία " ΟΜΟΝΟΙΑ -

ΕΡΓΑ" που παρέστη με την δικηγόρο Άννα Τσουτη (Α.Μ. 4103), που την διόρισε με πληρεξούσιο, και των υποψηφίων κοινοτικών συμβούλων 1) Α. ή Αντωνίου Α. του Σ.,

2) Γ. Α. του Α., 3) Γ. Ε. του Χ., 4) Λ. Ε. του Δ., 5) Μ. Α. του Π., 6) Ν. Α. του Δ., 7) Ν. Κ. του Χ., 8) Χ. Α. του Κ. και 9) Χ. Α. του Χ., κατοίκων Αγίας Παρασκευής Τρικάλων, οι οποίοι παρέστησαν με τον δικηγόρο Ηλία Μπαταβάνη (Α.Μ.

7109), που τον διόρισαν με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή οι αναιρεσειόντες επιδιώκουν να αναιρεθεί η υπ αριθ.

943/1991 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Λαρίσης.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Χρ. Ράμμου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο των αναιρεσειόντων που παρέστησαν

, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τους πληρεξουσίου των αναιρεσιβλήτων, που ζήτησαν την απόρριψη της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη και,

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα Σκέφτηκε κατά το Νόμο.

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως, ατελώς κατά το νόμο ασκούμενης (ΣΤΕ 1589/1991), κατεβλήθη το νόμιμο παράβολο (4379599-4379600 ειδικά γραμμάτια παραβόλου).

2. Επειδή, ζητείται παραδεκτώς η αναίρεση της 943/1991 αποφάσεως του Τριμελούς Διοικητικού Λάρισας, κατά το μέρος που με την απόφαση αυτή απερρίφθη έφεση των

ήδη αναιρε-σειόντων, εκ των οποίων ο μεν προτασσόμενος ήταν υποψήφιος

Πρόεδρος

Κοινότητας , οι δε υπόλοιποι υποψήφιοι Κοινοτικοί σύμβουλοι της Κοινότητας Αγίας Παρασκευής Τρικάλων του συνδυασμού " ΟΜΟΝΟΙΑ-ΕΡΓΑ" στις εκλογές της 21.7.1991, κατά της 690/1991 αποφάσεως του Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου

Λάρισας. Με την τελευταία αυτή απόφαση αφ ενός μεν είχε απορριφθεί ένσταση των ήδη αναιρεσιόντων κατά του κύρους των εν λόγω εκλογών και είχε γίνει εν μέρει δεκτή ένσταση των ήδη αναιρεσι-βλήτων, εκ των οποίων ο μεν προτασσόμενος ήταν υποψήφιος Πρόεδρος Κοινότητας οι δε υπόλοιποι υποψήφιοι κοινοτικοί Σύμβουλοι της ίδιας Κοινότητας του συνδυασμού " ΟΜΟΝΟΙΑ-ΕΡΓΑ" κατά τις ίδιες εκλογές , αφ ετέρου δε είχε αναδειχθεί επιτυχών ο συνδυασμός των αναιρεσιβλήτων με 316 ψήφους επιλαχών δε ο συνδυασμός των αναιρεσιόντων με 313 ψήφους.

3. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση υπογράφεται από δικηγόρο ο οποίος ενήργησε ως πληρεξούσιος των αναιρεσιόντων. Αντίγραφο της Πράξεως του Προέδρου του Τμήματος περί ορισμού δικασίμου και εισηγητού εκοινοποιήθη στην ορισθείσα με το δικόγραφο της αιτήσεως αντίκλητο των αναιρεσιόντων δικηγόρο Αθηνών Διονυσία Κονιτοπούλου-Στρατίκη. Περαιτέρω κατά την επ ακροατηρίου συζήτηση παρέστησαν εκ

των αναιρεσιόντων δια πληρεξουσίου δικηγόρου, τον οποίο ενομιμοποίησαν με συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο μόνο οι Σωκράτης Γιαννίσης, Νίκος Αυγέρης και Χρήστος Αλεξίου. Δεν προσεκομίσθη όμως μέχρι της συζητήσεως συμβολαιογραφικό έγγραφο εκ μέρους των εκ των αναιρεσιόντων Βασιλείου Γιαννίση και Στεργίου Ταμπακιώτη περί παροχής πληρεξουσιότητας στον υπογράψαντα την αίτηση δικηγόρο,

ούτε παρέστησαν οι εν λόγω αναιρεσιόντες αυτοπροσώπως κατά την συζήτηση για να

παράσχουν με προφορική τους δήλωση πληρεξουσιότητα προς τον υπογράφοντα δικηγόρο. Πρέπει συνεπώς η κρινόμενη αίτηση κατά το μέρος που ασκείται από τους Βασίλειο Γιαννίση και Στ. Ταμπακιώτη να απορριφθεί ως απαράδεκτη κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 73ζ , 73γ του Π.Δ/τος 323/1989 (" Δημοτικός και Κοινοτικός Κωδικός " φ. 146Α), όπως προσετέθησαν με τις παρ. 27 και 23 του άρθρου 1 του ν. 1900/1990, και των άρθρων 15 παρ. 1 και 14 παρ. 2 του ν. 345/1976 (" Περί του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου " , φ. 141 Α) (Βλ. ΣΤΕ 2768/1991, 2142α/1991, ΑΕΔ 4/1987, 5/1987 κ.α) .

4. Επειδή, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 58 και 59 του Π.Δ/τος 323/1989 (Φ. 146 Α-Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας) προκύπτει ότι σημεία, λέξεις, στίγματα, φράσεις, σχισίματα, τσαλακώματα, αναδιπλώσεις, κηλίδες κλπ. επί ψηφοδέλτιου είναι δυνατόν να αποτελέσουν διακριτικό γνώρισμα με το οποίο παραβιάζεται η μυστικότητα της ψηφοφορίας. Τούτο συμβαίνει όταν τα εν λόγω σημεία, λέξεις, στίγματα κλπ. έχουν γίνει κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να καταλείπεται η δυνατότητα να προσδιορισθεί, άμεσα ή έμμεσα, ο εκλογέας που ψήφισε με το συγκεκριμένο ψηφοδέλτιο. Κατά την εκδίκαση δε των ενστάσεων και των εφέσεων κατά του κύρους των εκλογών, το δικαστήριο της ουσίας κρίνει, αν στη συγκεκριμένη περίπτωση τα σημεία, λέξεις, στίγματα κλπ. για τα οποία γίνεται λόγος, αποτελούν ή όχι διακριτικά γνωρίσματα, με βάση τα διδάγματα της

λογικής και της κοινής πείρας και λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες υπό τις οποίες τελεί ο εκλογέας, το είδος των σημείων, την θέση τους, τον τρόπο της χαράξεώς του κλπ., προκειμένου να συναγάγει αν αυτά τα σημεία, λέξεις, στίγματα κλπ. είναι τυχαία ή σκόπιμα. Η κρίση αυτή του δικαστηρίου περί διακριτικού γνωρίσματος είναι πραγματική και ως εκ τούτου δεν υπόκειται σε αναιρετικό έλεγχο (πρβλ. ΑΕΔ 50/1985, βλ. ΣτΕ 1885, 5195, 5145/1987, 727/1991, 2314/1991 κ.α)

5. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση στην αναιρεσι-βαλλομένη απόφαση αναφέρονται τα εξής : " Από την επισταμένη εξέταση των ψηφοδελτίων του συνδυασμού " ΟΜΟΝΟΙΑ-ΕΡΓΑ" προκύπτουν τα εξής : Τα ψηφοδέλτια 2, 23, 59, 70, 142, 334, 412 και 495 είναι έγκυρα, διότι τα μπλε στίγματα που φέρουν είναι αφ ενός μεν σχεδόν αδιόρατα, αφ ετέρου δε φαίνεται να έχουν αποτυπωθεί τυχαία κατά την διαλογή των ψηφοδελτίων, από το χέρι μέλους της εφορευτικής επιτροπής, το οποίο τοποθετούσε τη σφραγίδα στα ψηφοδέλτια, καθόσον το χρώμα τους είναι ίδιο με της σφραγίδας . Η ύπαρξη τους τέλος δεν μπορεί να αποδοθεί σε σκόπιμη ενέργεια των εκλογέων και δεν αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν κατά τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας. Επίσης τα ψηφοδέλτια 28, 262, 270 , 362 και 459 διότι η απλή αναγραφή του σταυρού κατά τρόπο κάπως ακανόνιστο

ή κακότεχνο ή ασύμμετρο ή ατελή ή με έντονες ή παχειές γραμμές καθώς και ο σχηματισμός του με διπλή την οριζόντια ή την κάθετη γραμμή του ή με ελαφρώς ελικοειδείς ή κυματοειδείς γραμμές, εφόσον αποδίδονται σε προσπάθεια καλύτερης αποτύπωσης (ξαναπάτημα κλπ.) οφείλονται προφανώς είτε στον κακό γραφικό χαρακτήρα, είτε στην περιορισμένη ικανότητα γραφικής αποτύπωσης ή ακόμη στην έλλειψη απόλυτης σταθερότητας του χεριού του εκλογέα και δεν αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας. Επίσης έγκυρα είναι τα ψηφοδέλτια 58, 120, 161, 173, 181, 188, 216, 213, 311, 376, 385, 469 και 459 διότι τα λερώματα που φέρουν φαίνεται να έχουν ανατυπωθεί τυχαία είτε κατά τη διαλογή των ψηφοδελτίων από χέρια μελών της εφορευτικής επιτροπής είτε από τα χέρια των ψηφοφόρων και η ύπαρξη τους δεν μπορεί να αποδοθεί σε σκόπιμη ενέργεια των εκλογέων και δεν αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας. Έγκυρα είναι ομοίως τα ψηφοδέλτια 16 και 473, διότι τα σχίσματα που έχουν αφ ενός μεν είναι ελάχιστα αφ ετέρου έγιναν προφανώς κατά το άνοιγμα των φακέλων, το δε στίγμα που υπάρχει στο 473 ψηφοδέλτιο οφείλεται στην ποιότητα του χαρτιού, και δεν αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας. Έγκυρα είναι ακόμη τα 159, 506 και 562 ψηφοδέλτια διότι τα στίγματα που έχουν (159 και 506) καθώς και 562 οφείλονται στην εκτύπωση τους, δεν φαίνεται δε ότι έγιναν από τους ψηφοφόρους και δεν αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας . Επίσης έγκυρο είναι και το 313 ψηφοδέλτιο, διότι δεν φέρει γραμμές αλλά ίχνη στο πίσω μέρος που προφανώς αποτυπώθηκαν κατά τη διαλογή των

ψηφοδελτίων και δεν αποτελεί διακριτικό γνώρισμα που παραβιάζει με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας. Έγκυρο είναι επίσης και το με στοιχεία Γ

ψηφοδέλτιο του συνδυασμού " ΟΜΟΝΟΙΑ-ΕΡΓΑ" και εσφαλμένα θεωρήθηκε από την εφορευτική επιτροπή άκυρο, διότι ο σχηματισμός του σταυρού με διπλή την κάθετη γραμμή οφείλεται είτε σε προσπάθεια καλύτερης αποτύπωσης, είτε στον κακό γραφικό χαρακτήρα, είτε στην απόλυτη έλλειψη σταθερότητα του χεριού και δεν αποτελεί διακριτικό γνώρισμα που παραβιάζει με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας και συνεπώς πρέπει να προσμετρηθεί υπέρ του συνδυασμού " ΟΜΟΝΟΙΑ-ΕΡΓΑ" . Με την κρίση του αυτή το Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο Λάρισας ορθώς ερμήνευσε και εφήρμοσε το νόμο και η αιτιολογία αυτή της αποφάσεως του, με την οποία κρίθηκαν έγκυρα τα πιο πάνω ψηφοδέλτια του συνδυασμού των αναιρεσιβλήτων, καλύπτει όλες τις περιπτώσεις πλημμελειών τις οποίες είχαν προβάλει οι αναιρεσεύοντες με την έφεση τους και είναι, ως εκ τούτου, νόμιμη και επαρκής, δεν συνέτρεχε εξ άλλου, λόγος να επαναλαμβάνει την αιτιολογία της κρίσεως του το εκδόσαν την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση δικαστήριο για κάθε ένα ψηφοδέλτιο ή για κάθε υποκατηγορία πληττομένων

ψηφοδελτίων, όπως τις υποκατηγορίες αυτές τις αντιλαμβάνονται οι αναιρεσεύοντες, εφ όσον δεν είχε προβληθεί επί μέρους ουσιώδης ισχυρισμός, ο οποίος να διαφοροποιεί κάποιο συγκεκριμένο ψηφοδέλτιο ή ομάδα ψηφοδελτίων από το σύνολο των αμφισβητηθέντων ψηφοδελτίων (βλ. ΣΤΕ 2314/1991). Είναι επομένως

απορριπτέος ως αβάσιμος ο λόγος αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση είναι μη νομίμως ή ανεπαρκώς αιτιολογημένη, κατά το μέρος δε που με τον λόγο αυτό πλήττεται η ανέλεγκτη κρίση του Δικαστηρίου της ουσίας, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος, (βλ. ΣΤΕ 1885/1987 , 727/1991, 2314/1991 κ.α.).

6. Επειδή στο άρθρο 58 παρ. 3 του Π.Δ/τος 323/1989 ορίζονται τα εξής : " 3. Ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του προς ένα υποψήφιο σημειώνοντας σταυρό παραπλεύρως του ονόματος του στο ψηφοδέλτιο του συνδυασμού . Στους δήμους που έχουν πληθυσμό άνω των δέκα χιλιάδων κατοίκων ή είναι πρωτεύουσες νομών ανεξαρτήτως πληθυσμών, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός ή δύο υποψηφίων, πλην των δήμων Αθηναίων, Θεσσαλονίκης και Πειραιώς

στους οποίους ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός, υπέρ δύο ή υπέρ τριών υποψηφίων. Ψηφοδέλτιο συνδυασμού με περισσότερους σταυρούς

προτιμήσεως από τους ανωτέρω κατά περίπτωση οριζόμενους, είναι έγκυρο, χωρίς να

λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης . " Στην προκειμένη περίπτωση από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι τα ψηφοδέλτια με στοιχεία Α και Β του συνδυασμού ΟΜΟΝΟΙΑ-ΕΡΓΑ φέρουν τρεις σταυρούς προτιμήσεως αντί του ενός

επιτρεπομένου στις κοινότητες και συγκεκριμένα δύο στο όνομα Χύμας και ένα στο όνομα Μανώλης και Ντάκος αντίστοιχα . Ορθώς και νομίμως εκρίθη, συνεπώς, σύμφωνα με την προαναφερθείσα διάταξη, από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση ότι τα

εν λόγω ψηφοδέλτια του συνδυασμού " ΟΜΟΝΟΙΑ-ΕΡΓΑ" είναι έγκυρα , πρέπει να προσμετρηθούν υπέρ του συνδυασμού και απλώς δεν θα ληφθεί υπόψη ουδείς σταυρός

προτιμήσεως (Πρβλ. ΑΕΔ 33/1991, 38/1982, 49/1978 , 25/1982 κ.α.) ο δε λόγος αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλονται τα αντίθετα, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

7. Επειδή, στο άρθρο 59 του Π.Δ/τος 323/1989 ορίζεται ότι το ψηφοδέλτιο είναι μεταξύ άλλων, άκυρο αν βρεθεί στο φάκελο μαζί με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια του ίδιου ή διαφορετικού συνδυασμού. Ορθώς και συννόμως, επομένως, σύμφωνα με την διάταξη αυτή, εκρίθη με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση

ότι το ψηφοδέλτιο Δ του συνδυασμού των αναιρεσειόντων " ΠΡΟΟΔΟΣ-ΕΡΓΑ" είναι άκυρο, διότι μέσα στον ίδιο φάκελλο βρέθηκαν δύο ψηφοδέλτια του ίδιου συνδυασμού , τα δε προβαλλόμενα περί του αντιθέτου με την κρινόμενη αίτηση είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

8. Επειδή, με τα δεδομένα αυτά, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολο της .

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ Απορρίπτει την αίτηση

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου και την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων τελών .

Επιβάλλει στους αναιρεσειόντες να καταβάλουν συμμετρως ως δικαστική δαπάνη των

αναιρεσιβλήτων συνολικά το ποσόν των δέκα τεσσάρων χιλιάδων (14.000) δραχμών.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 12 Φεβρουαρίου 1992

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Η Γραμματέας

Ν. Παπαδημητρίου Μ. Παπασαράντη

Και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 7ης Μαΐου 1992.

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Η Γραμματέας

Αν. Μαρίνος Β. Ραφαηλάκη